

Neurokognitivní porucha v mladém věku

Štíbraná K., Kašparová H.

Neurologická klinika, Fakultní nemocnice Plzeň; Lékařská fakulta v Plzni, Univerzita Karlova

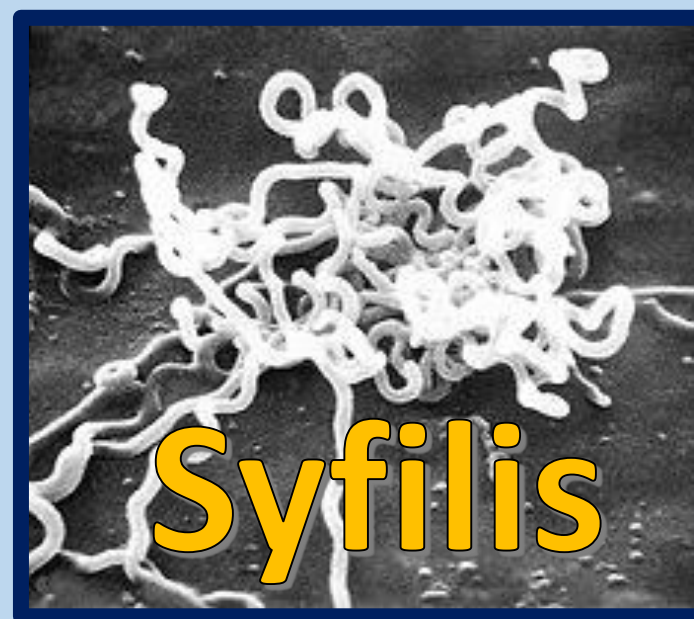
Sexuálně přenosné nemoci (Sexually Transmitted Diseases – STD) patří mezi infekční onemocnění s typickým přenosem infekčního agens, pestrým klinickým obrazem a nutno podotknout i významným socioekonomickým dopadem, které v České republice podléhají povinnému hlášení do Registru pohlavních nemocí (RPN). Mezi celosvětově rozšířenou STD s charakteristickým střídáním příznakového a bezpříznakového období patří syfilis.

Jedná se o chronické infekční onemocnění přenášené téměř výhradně pohlavní cestou (výjimečně transplacentárně, kdy se jedná o kongenitální formu syfilis, nebo krevní transfuzí), jehož původcem je spirocheta *Treponema pallidum*. Inkubační doba je mezi 9 až 90 dny, nejčastěji 21 dní. Z hlediska infekčnosti se dělí na 2 stádia: časná (infekční) a pozdní (neinfekční). Standardně se rozlišují u získané syfilis 3 stádia (viz. Tabulka č.1).

Neurologické projevy syfilis jsou převážně vztahovány k pozdějším formám, ale mohou se vyskytovat i v brzkých stádiích. Navíc postižení centrálního nervového systému se může projevat velmi pestře (viz. Tabulka č.2) a je tedy důležité v rámci diferenciální diagnostiky mít na paměti i STD jako příčinu obtíží.

Stádium	Časové rozmezí	Klinické projevy
Primární syfilis (1.stádium)	Za 3 týdny	Ulcus durum
	Za 5 týdnů	Indolentní bubo
	Za 2-8 týdnů	Spontánní zhojení
Sekundární syfilis (2.stádium) střídání s obdobím časné latence	10. týden - 2 roky	Kožní exantémy, subfebrilie, atalgie, únava, generalizovaná lymfadenopatie, plaky a opaleskující papuly na sliznicích, laryngitida, tonsilitida, faryngitida, condylomata lata
Pozdní latence	5,10,20 let i více (neostrá hranice)	Bez projevů
Terciální syfilis (3.stádium)	5-30let po infekci	Gumma, endarteriitidy a periarteriitidy malých a středních cév

Tabulka č.1: Stádia získané syfilis

Manifestace	Období po infekci	Klinický obraz	Laboratorní nález
Asymptomatická	Časné nebo pozdní	Asymptomatický	Abnormální nález v likvoru
Aseptická meningitida	Časné (obvykle za 1-4 roky)	Cefalea, horečka, meningeální příznaky	Vždy abnormální nález v likvoru
Meningovaskulární	Pozdní (obvykle za 2-7let)	Cévní mozkové příhody, projevy obvykle v povodí arteria cerebri media, méně často postiženy míšní arterie	V likvoru pleocytóza, hyperproteinorachie, pozitivní VDRL
Parenchymatózní: progresivní paralýza	Pozdní (10-20let)	Kognitivní poruchy, deficit paměti, iritabilita, změny osobnosti, deprese, demence, hemiparézy, křeče, afázie, inkontinence	Likvor může být normální
Parenchymatózní: tabes dorsalis	Pozdní (15-30let)	Vystřelující bolesti končetin, parestezie, ztráta propriocepce, areflexie myotatických reflexů, progresivní ataxie, inkontinence, u 50% pacientů Argyll-Robertsonovy zornice	Likvor může být normální

Tabulka č.2: Klinický obraz a laboratorní nález u neurosyfilis

Pacient, 34 let

Rodinná anamnéza	Matka „ochrnutá“, blíže nelze zjistit
Osobní anamnéza	Negativní
Abusus	Značné množství alkoholu (množství nelze zjistit), exnikotinismus
Farmakologická anamnéza	Negativní
Alergie	Negativní

Nynější onemocnění (jazyková bariéra):

Od 9/2021 subjektivně periodické bolesti hlavy, závratě, pocit slabosti dolních končetin, dále poruchy spánku. Od 4/2022 se přidává třes, porucha krátkodobé paměti. Okolí vnímalo zhoršenou paměť, poruchy emocí a vůle, (nedostatek iniciativy, impulzivita), ztráta soběstačnosti (zřejmě danou slabostí po námaze).

Vstupní objektivní nález:

Kognitivní deficit (ale neverifikovaný kognitivními testy pro obtížnou spolupráci), klidový, spolupracující, přítomny orofaciální dyskinezy, klidový i posturální třes s převahou na horních končetinách, více vlevo, dysmetrie s intencním tremorem, více vlevo, kvadrataxie, hyperreflexie (na dolních končetinách akčně polykinetické), spasticko-ataktická chůze, bez tendence k pádu

Mozkomíšni mok (viz.níže)

Obraz serózního (aseptického) zánětu - infekce virové nebo tzv. bakteriální onemocnění s virovým obrazem, dif. dg. nutno pomyslet i na onemocnění tuberkulózní, parazitární, mykotické, případně akutní ataku roztroušené sklerózy.

Známky chronického zánětu přítomny.

Přítomnost **eozinofilních granulocytů** svědčí pro možné onemocnění parazitární, mykotické, autoimunitní, celkovou alergickou reakci

Výrazná pozitivita CXCL13

Diferenciální diagnostika

V primární úvaze - postalkoholová degenerace, Wilsonova nemoc

Po doplnění MR mozku - z radiologického hlediska CADASIL, vaskulopatie

Po doplnění likvoru –encefalitis nejasné etiologie (virová, bakteriální s virovým obrazem, tuberkulózní, parazitární, mykotická, ale i oportunní infekce jako např. HIV, syfilis, PML.), ataka RS

Mozkomíšni mok	Hodnota	Norma
Vzhled likvoru	Čirý, bezbarvý	
Celková bílkovina	1,39 g/l	< 0,6g/l
Albumin	0,42 g/l	< 0,4g/l
Glukóza	2,4 mmol/l	2,7-4,6 mmol/l
Laktát	2,9 mmol/l	1,3-2,4mmol/l
Beta 2-mikroglobulin	10,23 mg/l	< 2mg/l
Elementy celkem	83	0-5 10 ⁶ /l
Mononukleáry	79	0-5 10 ⁶ /l
Polynukleáry	4	0 10 ⁶ /l
Erytrocyty	46	0 10 ⁶ /l
IgG	798 mg/l	9,3-58,6 mg/l
IgA	16,5 mg/l	0,3-2 mg/l
IgM	24,8 mg/l	< 2mg/l
Hematol. bariéra	Porušena mírně	
Cytologický obraz	Pleocytóza mononukleární s převahou elementů lymfocytární řady	

Serologická pozitivita syfilis (RPR 1:8, TPPA +)

Konfirmace s Národní referenční laboratoří:

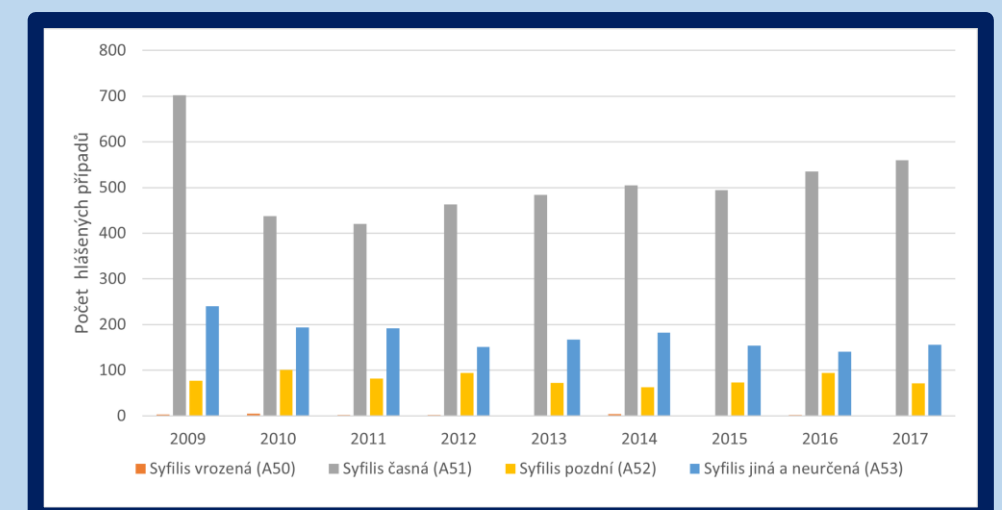
vyšetření syfilis z krve (VDRL, TP-PA, TPHA, FTA-ABS

IgG, 19S IgM SPHA, FTA-ABS IgM): **pozitivní**

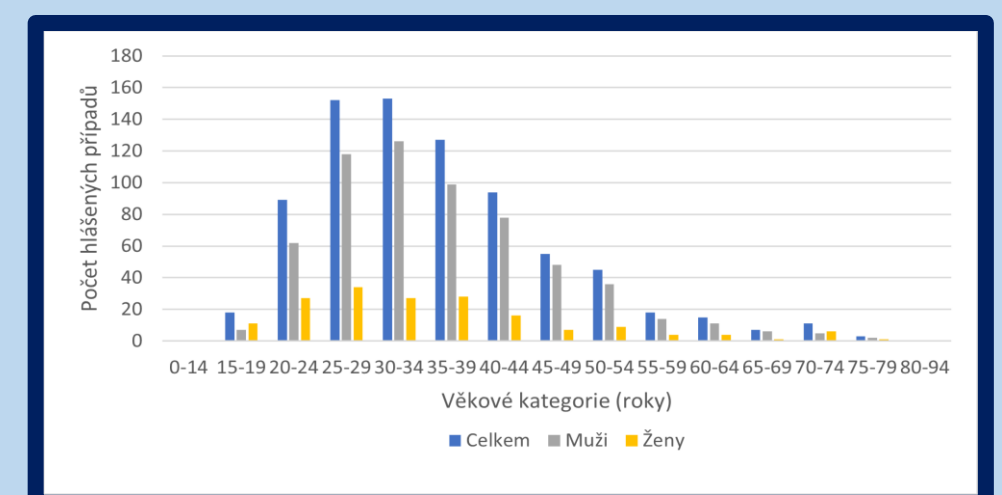
vyšetření syfilis z mozkomíšního moku (VDRL, TP-PA,

TPHA, FTA-ABS IgG, 19S IgM SPHA): **pozitivní**

Syfilis v ČR dle RPN

Graf č.1: Vývoj počtu hlášených případů syfilis v letech 2009-2017

Graf č.2: Hlášené počty případů syfilis dle věku a pohlaví v roce 2018

Nativní CT vyšetření mozku

Bez zn. krvácení, bez ložisek. Vzhledem k věku pokročilejší atrofie

CT angiografie mozkových tepen bez obrazu vaskulopatie, bez významných stenóz či uzávěrů

MR mozku

Vzhledem k věku výrazná atrofie mozku.

Oboustranně v bílé hmotě mozkové mnohočetné

T2 hypersignální léze bez restrikce difuze patrně se

jedná o staré postischemické změny. Podezření na

CADASIL

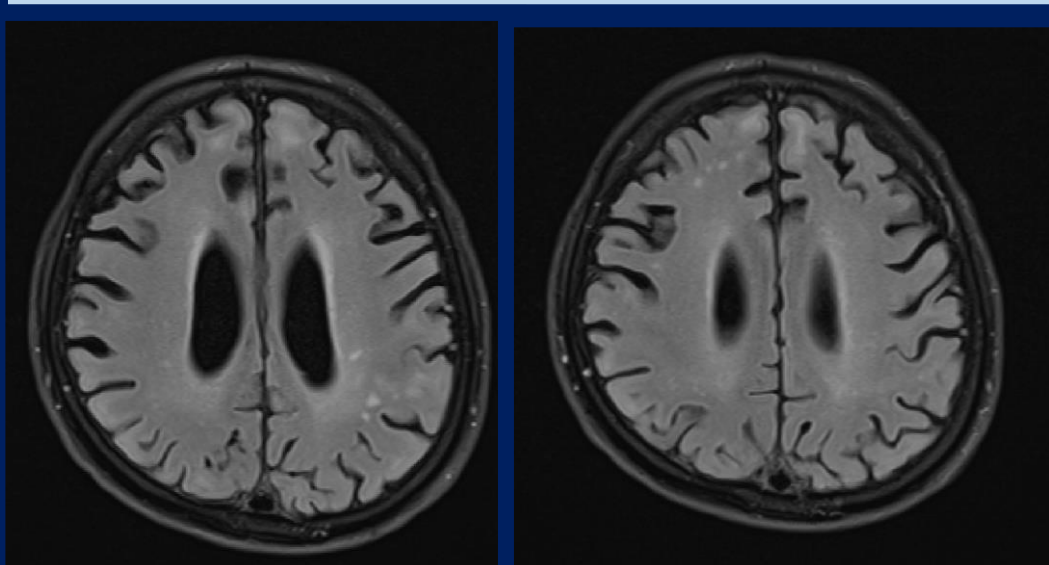
EEG

Abnormální záznam, zpomalená, špatně

organizovaná základní aktivita, velmi četné úseky

výbojové aktivity vlevo FT s tendencí k

bilateralizaci, nejedná se o status epilepticus

Laboratorní vyšetření

Lehká normocytární anémie, trombocytopenie a lymfopenie (ale subpopulace lymfocytů s normálním zastoupením CD4+)

Vitamin B12 a kys. listová v normě

Měď v normě, ceruloplasmin nadhraniční (0,33g/l)

Oligoklonální pásy – IEF s imunofixací IgG

V likvoru 27 pásů bez sérového korelátu, 7 v silně alkalické, 8 ve slabě alkalické, 7 v neutrální a 5 v kyselých oblastech.

Intrathekální oligoklonální IgG syntéza prokázána.

Terapie

Již při zjištění serózního zánětu v likvoru bylo zahájeno parenterální podávání antivirotické (aciclovir) a antibiotické (ceftriaxon) terapie.

Po zjištění pozitivitu treponemových a netreponemových testů se přistoupilo k následnému podávání, po celkovou dobu 15 dní, pouze antibiotické terapie (ceftriaxon 2g denně). Dále, v ambulantní režii, byla naplánována aplikace 3x depotního PNC (první dávka týden po ukončení léčby ceftriaxonem).

V Tabulce č.3 níže je souhrn léčby neurosyfilis penicilinem a jeho alternativní režimy.

Antibiotikum	Dávkování	Délka podávání
Benzylpenicilin a následně	4 miliony IU i.v. každých 4-6 hodin	Minimálně 2 týdny a následně
Benzathin-benzylpenicilin	Dvakrát 1,5 milionu IU i.m.	Celkem 3 dávky podávané 1 týdně
Doxycyklin	Dvakrát denně 200 mg p.o.	4 týdně
Ceftriaxon	Jednou denně 2 g i.v.	2-4 týdny

Tabulka č.3 Léčba neurosyfilis penicilinem a alternativní režimy

Dovyšetření v rámci komplexní diagnostiky

ECHO srdce: normální nález

ORL: oboustranná střední percepční porucha sluchu

Oftalmologie: bez očních známek infekce

Zdroje:

Pohlavní nemoci 2018. Online. 2021. Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2021. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/res/f/008360/pohl2018.pdf>. [cit. 2023-11-20].

O'Donnell JA, Emery CL. Neurosyphilis: A Current Review. Curr Infect Dis Rep 2005; 7(4): 277-284.

Poláčková,Z. Pohlavní choroby - I.díl. Dermatologie pro praxi [online]. 2008, 2008(2), 74-76 [cit. 2023-11-20]. Dostupné z: <https://www.solen.cz/pdfs/der/2008/02/06.pdf>

Vaňousová, D., Černý R., et al. Neurosyphilis. Česká a slovenská neurologie a neurochirurgie [online]. 2012, 2012(3) [cit. 2023-11-20]. Dostupné z: <https://www.csn.eu/casopisy/ceska-slovenska-neurologie/2012-3-8/neurosyphilis-38117>

